

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.09.2007, sp. zn. 25 Cdo 2269/2006, ECLI:CZ:NS:2007:25.CDO.2269.2006.1

Číslo: 51/2008

Právní věta: Převážel-li řidič při pracovní cestě ve služebním vozidle bez vědomí svého zaměstnavatele cizí osobu, odpovídá za škodu na zdraví, způsobenou této osobě při dopravní nehodě jím zaviněné ve smyslu § 420 obč. zák. řidič a nikoli jeho zaměstnavatel.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.09.2007

Spisová značka: 25 Cdo 2269/2006

Číslo rozhodnutí: 51

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Kutné Hoře rozsudkem ze dne 15. 9. 2005 zamítl žalobu, kterou se žalobkyně na žalovaném domáhala náhrady škody na zdraví, jež jí byla způsobena při dopravní nehodě, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně tak rozhodl poté, co jeho předchozí rozsudek ze dne 7. 10. 2004 byl usnesením odvolacího soudu ze dne 23. 2. 2005 zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení z důvodu nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci. Soud po doplnění řízení vycházel ze zjištění, že žalovaný dne 15. 11. 2000 v obci Ž. při řízení služebního osobního automobilu nezvládl v důsledku nepřiměřené rychlosti v pravotočivé zatáčce řízení vozidla, vjel do levé poloviny vozovky a čelně narazil do protijedoucího nákladního automobilu. Žalobkyně, jeho tehdejší přítelkyně, která byla ve voze jako spolujezdec, utrpěla při této dopravní nehodě rozsáhlé poškození zdraví (zlomeniny obličejové etáže, levé očníce, kosti čelní, kosti nosní a přepážky nosní, pohmoždění obličeje, silný otřes mozku a zlomeninu krčního obratle). Vlastníkem vozidla byla A. K. a žalovaný je používal jako zaměstnanec (učitel) autoškoly. Od zaměstnavatele měl povoleno jezdit do místa svého bydliště, popřípadě i ke své přítelkyni, pokud v průběhu cesty „nabíral“ žáky. Dne 15. 11. 2000, kdy došlo k nehodě, cestou z bydliště žalobkyně měl žalovaný „nabírat“ žáka. Soud dovodil, že jízdu, při níž žalovaný havaroval, není možné hodnotit jako tzv. exces z jeho pracovních úkolů nebo z činnosti zaměstnavatele ve smyslu § 420 odst. 2 obč. zák., případně jako použití vozidla bez vědomí zaměstnavatele nebo proti jeho vůli (§ 430 odst. 1 obč. zák.). Soud proto dospěl k závěru, že není dána pasivní legitimace žalovaného jako řidiče, který nehodu způsobil.

K odvolání žalobkyně K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 12. 4. 2006 rozsudek soudu

prvního stupně potvrdil. Po doplnění řízení výpovědí svědka M. (tehdejšího nadřízeného žalovaného) se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně. Vzhledem k tomu, že v den nehody žalovaný sice hodlal odvézt žalobkyni do zaměstnání, ale současně byla cesta konána také za účelem výuky žáka, soud dovodil, že šlo o cestu, která spadala do rámce pracovních úkolů žalovaného, jelikož cestu učitele do místa, kde výuka začínala, je nutno hodnotit jako plnění pracovních úkolů. Žalovaný nevybočil z pracovní náplně ani tím, že vezl žalobkyni; nebylo sice zjištěno, že by měl od zaměstnavatele povoleno vozit cizí osoby, avšak i kdyby takové oprávnění neměl, bylo by to pouze porušením pracovní kázně, které by bylo právně významné jen ve vztahu mezi ním a zaměstnavatelem.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a podává je z důvodů, že rozhodnutí spočívá na nesprávném posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Za zásadně právně významnou považuje otázku, zda škoda na zdraví byla způsobena v rámci činnosti právnické, popř. fyzické osoby, ve smyslu ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák., jestliže řidič automobilu jakožto osoba použitá právnickou osobou, který se měl přemístit k místu výkonu činnosti, vzal jako spolujezdce do automobilu osobu, nemající žádný vztah k této právnické osobě, a přitom způsobil tomuto spolujezdci škodu. Dovolatelka namítá, že žalovaný sice jel jako učitel autoškoly na místo srazu se žákem, avšak nejprve odvezl žalobkyni na jí určené místo a teprve následně zamýšlel dojet na místo srazu se žákem. Jedná se proto o exces ve smyslu ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák., a z toho důvodu odpovídá přímo žalovaný a nikoliv jeho zaměstnavatel. S poukazem na judikaturu dovozuje, že činnost žalovaného postrádala věcný vztah k činnosti jeho zaměstnavatele, když při jízdě, při které byla škoda způsobena, sledoval zájem, aby žalobkyni dopravil do místa jejího zaměstnání. Navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání uvedl, že závěr odvolacího soudu, že on není v této věci pasivně legitimován, je v souladu se zákonem i s ustálenou judikaturou. Uvádí, že v dovolání dochází k hrubému zkreslení skutkového děje, jak byl zjištěn soudy obou stupňů, neboť dovolatelka se snaží navodit dojem, že k nehodě došlo při cestě do jejího zaměstnání, a nikoliv při cestě žalovaného na místo srazu se žákem. Podle něj z provedených důkazů vyplývá, že on naopak žalobkyni umožnil, aby se s ním v automobilu svezla při jeho cestě z místa jejího bydliště na místo srazu se žákem, a vzhledem k ustanovení § 241a odst. 4 o. s. ř. nelze v dovolání nové skutečnosti uplatňovat. Je přesvědčen, že přítomnost žalobkyně v osobním automobilu, který on řídil, nemůže mít žádný vliv na posouzení uvedené cesty jako na plnění jeho povinností vyplývajících z jeho pracovního poměru. Navrhl odmítnutí, popř. zamítnutí dovolání.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro řešení otázky pasivní legitimace žalovaného, kterou odvolací soud řešil v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.), a právě proto je dovolání i důvodné.

Podle ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák. škoda je způsobena právnickou osobou nebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena.

Zda škoda byla způsobena při činnosti právnické, popřípadě fyzické osoby, závisí vždy na okolnostech konkrétního případu. Zásadně je třeba vycházet z toho, že do rámce činnosti právnické (fyzické) osoby jakožto zaměstnavatele spadá činnost jeho zaměstnance, která je výkonem jeho zaměstnání, plněním pracovních povinností a úkolů vyplývajících z pracovního poměru, včetně úkonů s tím přímo souvisejících, tedy i úkonů nutných před počátkem práce nebo po jejím skončení, ale i taková další činnost, která nepostrádá místní (prostorový), časový a věcný (vnitřní, účelový) vztah k činnosti právnické (popř. fyzické) osoby. Rozhodující je věcný vztah činnosti, při níž pracovník škodu způsobil, k úkolům jeho zaměstnavatele, tedy zda při činnosti, jíž byla škoda způsobena, sledoval pracovník z objektivního i subjektivního hlediska plnění svých pracovních úkolů, nebo zda škodu způsobil při činnosti, kterou sledoval jen uspokojování svých zájmů, popř. zájmů jiných osob, byť k ní došlo při plnění jeho pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (srov. např. R 55/1971, rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. 2. 1988, sp. zn. 1 Cz 4/88, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2005, sp. zn. [25 Cdo 2777/2004](#)).

Pojem plnění pracovních úkolů a přímá souvislost s ním se vykládá shodně jako v pracovním právu (srov. § 25 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony, ve znění tehdy účinném, obdobně v současné době srov. zákoník práce č. 262/2006 Sb., ustanovení § 273 a § 274).

Vzhledem k tomu, že cesta žalovaného - učitele autoškoly - služebním vozem se konala za účelem výuky žáka autoškoly, lze jízdu žalovaného z místa bydliště žalobkyně považovat za úkon v přímé souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů, když konečným cílem byl sraz se žákem autoškoly. O plnění úkolů autoškoly jejím zaměstnancem lze však uvažovat toliko v těchto intencích. Pokud totiž žalovaný využil pracovní cestu též k přepravě dalších osob či věcí, šlo již o činnost nad rámec plnění jeho pracovních úkolů učitele autoškoly, a v tomto již jednal na vlastní riziko. I když při jízdě do místa nástupu žáka plnil úkoly autoškoly, resp. šlo o úkon nutný před počátkem práce, z hlediska věcného (vnitřního účelového) odvoz žalobkyně z místa jejího bydliště na její pracoviště vozidlem, jež měl žalovaný svěřeno k výkonu své práce, nelze posuzovat jako činnost konanou pro zaměstnavatele, nešlo o plnění jeho pracovních úkolů ani o úkon v přímé souvislosti s ním, neboť k jeho úkolům učitele autoškoly toto nepatřilo ani to s činností autoškoly nesouviselo. Tímto jednáním také nemohl sledovat plnění úkolů svého zaměstnavatele, když k činnosti autoškoly nepatřila doprava cizích osob ve cvičném voze. Proto z výše uvedených hledisek pouze jízda samotného žalovaného ve voze nevybočuje z rámce činnosti autoškoly, jejímž byl zaměstnancem, avšak převoz spolujezdce, který není zaměstnancem ani žákem autoškoly a nebyl ani pověřen k nějaké činnosti pro autoškolu, k plnění úkolů autoškoly neslouží a sloužit nemůže, a to nejen z hlediska objektivního ale ani subjektivního.

V tomto případě jde jednoznačně o tzv. exces ve smyslu § 420 odst. 2 obč. zák., kdy zaměstnanec autoškoly tím, že při jízdě služebním vozem převážel svou přítelkyni, sledoval uspokojování svých vlastních zájmů, popř. zájmů jiných osob. Tím neplnil pracovní úkoly, za tím účelem mu automobil nebyl svěřen, k jeho pracovním úkolům nenáležela přeprava jeho přítelkyně a tato jeho činnost nespadala do rámce úkolů autoškoly ani s činností autoškoly nesouvisela, a to bez ohledu na okolnost, zda žalovaný měl povoleno či zakázáno vozit kromě žáků cizí osoby ve cvičném voze.

K námitce žalovaného, že v dovolání jsou uplatňovány nové skutečnosti, je třeba uvést, že není rozhodující, zda žalovaný měl nejprve zavést žalobkyni na místo jí určené a poté vyzvednout žáka autoškoly, nebo zda cestou na sraz se žákem autoškoly vezl žalobkyni. Podstatné je, že přeprava žalobkyně vozidlem, jež měl žalovaný svěřeno k výkonu práce učitele autoškoly, není plněním jeho pracovních úkolů a ani v přímé souvislosti s ním, nýbrž při přepravě žalobkyně šlo o činnost nad rámec plnění pracovních úkolů učitele autoškoly, která s činností autoškoly nesouvisela. Jestliže při této jízdě ve služebním voze došlo ke zranění žalobkyně, jednalo se o škodu, která jí nebyla způsobena v rámci činnosti autoškoly, a zaměstnavatel žalovaného tak namísto řidiče za škodu ve

smyslu § 420 odst. 2 obč. zák. neodpovídá.

Odvolací soud při posouzení odpovědnosti řidiče za škodu jím způsobenou (§ 420 obč. zák.) nesprávně vyložil a aplikoval ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák., když dovedl odpovědnost zaměstnavatele žalovaného a vyloučil tak pasivní věcnou legitimaci žalovaného v tomto sporu.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu není z hlediska důvodů uplatněných v dovolání (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) správné, dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a protože tytéž důvody, pro něž byl tento rozsudek zrušen, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, bylo zrušeno i toto rozhodnutí a věc byla soudu prvního stupně vrácena k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 , 3 o. s. ř.).